

פורים – מי יודע אם לעת כזאת: הדיאלוג הקשה בין מרדכי ואסתר

1. **מגילת אסתר ד:** ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ... ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד, שק ואפר יצע לרבים ... ותאמר אסתר להתך ... כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים אשר כל איש ואישה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא, אחת דתו להמית ... ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום.

מלבי"ם על אסתר ד,יא: השאלה היותר נפלאה: איך לא חירפה נפשה למות בשמעה אבוד כל ישראל? ומה שאמרה 'ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום' הוא **תפל בלי מלח**.

שם: אל תדמי בנפשך להימלט בית המלך מכל היהודים, כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו, ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות. **התוועדיות הרבי מליובאוויטש תשד"מ ב/1254:** כאשר מדבר מרדכי עם אסתר, מדוע הוא אומר לה: **ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות, לשון המבטאת ספק וחוסר וודאות?**

2. **מגילת אסתר ג:** **אחר הדברים האלה** גידל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי. **תלמוד מגילה יג:** מאי אחר? [מה הקשר בין גדולת המן לאירועים הקודמים]? **אחר שברא ה' רפואה למכה** [כשאסתר מונתה למלכה ומרדכי הציל את המלך מבגתו ותרש ונכתב בספר הזיכרונות].

מגילת אסתר א: ויאמר המלך לחכמים יודעי העיתים ... כדת מה לעשות במלכה ושותי, על אשר לא עשתה את מאמר המלך אחשוורוש ביד הסריסים. ויאמר ממוכן לפני המלך והשרים ... כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות בעליהם בעיניהן. **ליקוטי שיחות לו/164:** הכתוב מדגיש 'כי כן יסד המלך ... לעשות כרצון איש ואיש', כל **יסודה ועיקרה** של סעודה זו היה שתהיה כפי רצון העם. ובעוד שהמשתה הראשון נועד לבטא את כבוד המלך, 'בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו', המשתה השני נועד לעשות את רצון העם וכיון שכן, ושותי לא הייתה חייבת לבוא באונס אל המלך.

מגילת אסתר ב,טז: ותילקח אסתר אל מלך אחשוורוש ... בחודש העשירי ... בשנת שבע למלכותו. **מדרש פנים אחרים ב:** מכאן אתה למד שארבע שנים היו מכניסים לו בתולות [ולא מצאו חן בעיניו].

3. **מהר"ל:** הגזרה הייתה בי"ג אדר ובעת שדברה עם מרדכי היה י"ג ניסן. אמרה: הרי מאז הגזרה לא נקראתי ("זה שלושים יום") וכנראה המן פעל שגם עלי יצא הקצף ואם כן **אינני כה חביבה בעיניו**.

מנות הלוי: אי אפשר שיארכו הימים שלא אקרא אליו, ואז אדבר עימו ואעשה כל אשר פצו שפתיך.

מגילת אסתר ד,טז: ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת – **תלמוד מגילה טז:** שלא כדת [של תורה] עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון. וכאשר אבדתי אבדתי - כשם שאבדתי מבית אבא, כך אובד ממך.

4. **רש"י:** מי יודע אם לעת כזאת – מי יודע אם יחפוץ בך המלך לשנה הבאה שהוא זמן ההריגה?

נודע ביהודה מהדורה תניינא יו"ד קסא: גוף דין זה, שיהיה מותר לאשת איש לזנות ברצון כדי להציל נפשות, אינו תורה ... ואסתר שאני שהייתה להצלת כלל ישראל מהודו ועד כוש ואין למדים הצלת יחידים מהצלת כלל ישראל טף ונשים, ושם היה בהוראת מרדכי ובית דינו ואולי ברוח הקודש.

התוועדות הרבי מלובאוויטש פורים תשכ"ב: ירידת הנשמה למטה היא ירידה גדולה ביותר, ואם כן דרושה הסברה: בשביל מה ירידה זו? והעניין בזה כפי שמבאר רבנו הזקן בתניא, בעניין דברי חז"ל: 'אבוך במה הווה זהיר טפי'? שעניין זה אינו בבחינת טעם ודעת מושג, אלא שכך עלה ברצונו יתברך ... בחינת הגורל ממש', שעלה ברצונו שנשמה זו תרד למטה בשביל מצווה ופעולה פלונית, ובמצווה זו צריך להיות 'זהיר טפי', שהיא תכלית כל ירידתו למטה.

זהו שאמר מרדכי לאסתר, שמדובר אודות עניין שלמעלה מטעם ודעת, ופעולה זו צריכה להיעשות על ידה דווקא (אף שבלאו הכי 'רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר'), משום שזו המצווה המיוחדת בשבילה ירדה נשמתה למטה.